

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення семінарських і практичних занять та
організації самостійної роботи з дисципліни «Правознавство»
для студентів усіх спеціальностей

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГІРНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення семінарських і практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Правознавство» для студентів усіх спеціальностей

Методичні рекомендації для проведення семінарських і практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Правознавство» для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький. – Покровськ : ДонНТУ, 2020. – 62 с.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, приклади типових індивідуальних завдань, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, варіанти контрольних робіт, плани семінарських занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури.

Розраховані на викладачів, студентів денної та заочної форм навчання при підготовці до навчальних занять з дисципліни «Правознавство».

Укладач: Грудницький В.М., к.ю.н., доцент, доцент кафедри історії і права.

Рецензент: Ганич О.А., к.ю.н., доцент, директор інституту післядипломної освіти ДонНТУ.

Відповідальний за випуск: Моїсеєнко Л.М., к.і.н., доцент, завідувач кафедри історії і права.

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ,

Протокол № 2 від 29.09.2020 р.

Розглянуто на засіданні кафедри історії і права,

протокол № 2 від 11.09.2020 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1. Загальні положення.....	6
2. Нормативно-правові акти	7
3. Методичні рекомендації до підготовки і проведення семінарських та практичних занять.....	9
4. Організація самостійної роботи студентів.....	33
5. Методичні рекомендації щодо виконання контрольної роботи	34
6. Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань з дисципліни.....	47
6.1. Принципи і види контролю знань студентів.....	47
6.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів денної форми навчання).....	49
6.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання)	50
6.4. Організація поточного контролю знань студентів	50
7. Перелік питань, що охоплюють зміст навчальної програми	56
Список рекомендованої літератури	59
Додаток	61

ВСТУП

Правознавство – є навчальною дисципліною, вивчення якої є важливою складовою для підвищення рівня правової культури та правової освіти студентів вищих навчальних закладів, що набуває особливого значення в період становлення, розвитку й зміцнення державності, прискорення реформування правовідносин в Україні й суттєвого оновлення правової бази.

Вивчення зазначеної дисципліни допоможе сформувати належний рівень правосвідомості молоді, дозволить студентам належним чином зорієнтуватися в суспільних правовідносинах, опанувати норми чинного законодавства для їх використання та належного дотримання в повсякденному житті.

Завданням навчальної дисципліни є: висвітлення і тлумачення основних теоретичних положень, норм основних галузей права, розкриття сутності правових категорій, змісту інститутів права. При вивченні навчальної дисципліни студенти мають оволодіти навичками самостійної роботи з нормативно-правовими актами, правовою літературою, матеріалами судової практики, засвоїти сутність правових категорій, зміст правових інститутів, навчитися розуміти конкретний зміст норм права, роз'яснень вищих судових інстанцій України, набути досвіду науково-дослідницької роботи у сфері права.

Програма навчальної дисципліни «Правознавство» побудована з урахуванням вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Вивчення курсу «Правознавство» відбувається через проведення лекцій, семінарських та практичних занять, вивчення студентами нормативних актів, навчальної і навчально-практичної літератури, виконання певних форм самостійної роботи студентів, написання контрольних робіт, підготовку та складання іспитів. Приступаючи до вивчення окремих тем курсу «Правознавство», студенти повинні знати, що в підручниках теоретичний матеріал викладається не в однаковій послідовності, оскільки деякі автори мають різні точки зору на окремі проблеми. Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до чіткого викладання досліджуваних проблем, відзначаючи розходження в тлумаченні окремих

положень, доводячи можливість самостійно провести порівняльний аналіз відомих суджень. Посилання на відповідні нормативні акти при аналізі окремих правових норм повинні бути чіткі і конкретні з зазначенням статей, пунктів і підпунктів.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, плани семінарських занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури. При підготовці методичних матеріалів використані матеріали з практики діяльності судових органів та безпосереднього розгляду конфліктних ситуацій.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна «Правознавство» передбачає вивчення таких питань: поняття та ознаки держави і права; принципів організації публічної влади, взаємовідносин влади з людиною та громадянським суспільством; порядку проведення виборчого процесу в Україні; організації органів місцевого самоврядування; правового статусу особи; порядку регулювання набуття громадянства України; основ адміністративного права; правового статусу учасників цивільних правовідносин; особливості правового регулювання господарської діяльності та інші питання.

Мета: засвоєння студентами обсягу знань, що формують юридичне мислення; набуття навичок із застосування теоретичних правових знань у практичних життєвих ситуаціях, а також навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й своєчасного оновлення професійних знань, формування правової свідомості і правової культури у майбутніх працівників ділової еліти.

Завдання:

- розкриття загальних теоретичних основ базових галузей права України;

- вивчення чинних нормативно-правових актів, які складають систему законодавства України;
- розгляд загальних засад правового становища суб'єктів правовідносин;
- дослідження правового регулювання особливостей правотворчого та виборчого процесів, організації органів державної влади та органів місцевого самоврядування тощо;
- набуття навичок практичного застосування норм права під час вирішення конкретних ситуацій;
- вміти правильно користуватися правовою термінологією, працювати з договорами, звітністю та іншою юридичною документацією, будувати свою діяльність на принципах, що закріплені в діючому законодавстві.

Зміст навчальної дисципліни «Правознавство» розкривається в таких темах:

- Тема 1. Основи теорії держави
- Тема 2. Основи теорії права
- Тема 3. Основи конституційного права
- Тема 4. Основи цивільного права
- Тема 5. Основи адміністративного права
- Тема 6. Основи трудового права
- Тема 7. Основи екологічного права
- Тема 8. Основи сімейного права
- Тема 9. Основи господарського права
- Тема 10. Основи фінансового права
- Тема 11. Основи кримінального права
- Тема 12. Основи земельного права

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. – Ст. 141.

2. Кодекс адміністративного судочинства України: Науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, О.І. Харитонов, О.М. Посенюк, М.Р. Аракелян та ін.; За ред. С.В. Ківалова, О.І. Харитонов. – Х.: Одиссей, 2005. – 552 с
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України - 2003 р. № 40. Ст. 356.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України - 2003 р. - № 18 - ст. 144.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України - 2004 р. - № 40 (№№ 40-42). ст. 492.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212²⁴) : Закон Верховної Ради УРСР від 7 грудня 1984 р. № 8073 // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення : науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. – 2-е вид. – К. : Правова єдність, 2008. – 655 с.
8. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341 // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. - Ст. 131; 2003. № 35. – Ст. 271; 2003. - № 26. Ст. 199; 2006. - № 26. Ст. 211.
9. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII // ВВР. - 1971. - додаток до № 50. - Ст. 375. – (Зі змін. та допов.).
10. Про зайнятість населення: Закон України від 05 липня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 24. Ст. 243. – (Зі змін. та допов.).
11. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. Ст. 668. – (Зі змін. та допов.).
12. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 36. Ст. 361. – (Зі змін. та допов.).
13. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43. – (Зі змін. та допов.).
14. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. Ст. 121. – (Зі змін. та допов.).

15. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 2. Ст. 4. – (Зі змін. та допов.).

16. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 34. Ст. 277. – (Зі змін. та допов.).

17. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності: Закон України від 22 червня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 22. Ст. 216. – (Зі змін. та допов.).

18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 27 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 24. Ст. 170. – (Зі змін. та допов.).

19. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 28. Ст. 255. – (Зі змін. та допов.).

20. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545. – (Зі змін. та допов.).

21. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27. Ст. 218. – (Зі змін. та допов.).

22. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. Ст. 135. – (Зі змін. та допов.).

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття є однією з найважливіших форм навчального заняття, яке проводиться у формі дискусії навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Практичні заняття проводяться з основних тем навчальної програми і є ефективною формою закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Головна мета семінарських і практичних занять – опанування студентами навчальної

дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементів творчого застосування отриманих знань на практиці.

Основними завданнями семінарських і практичних занять є:

- закріплення у студентів теоретичних знань;
- оволодіння ними науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення їх до науки, наукових досліджень;
- прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень і висновків;
- формування в них правового світогляду, здатності пов'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами повсякденної практики державно-правового будівництва в країні.

Під час викладання дисципліни використовуються такі види занять:

- семінари-бесіди: евристична бесіда, дискусія, розгляд питань у вигляді невеликих доповідей та подальшого їх обговорення учасниками семінару;
- семінари з використанням ігрових ситуацій: рольові ігри, прес-конференції;
- на практичних заняттях студенти розглядають та вирішують ситуативні задачі (конфліктні ситуації), які виникають у сфері застосування права і законодавства тощо.

При підготовці до семінару та практичного заняття кожен студент повинен уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття; прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми практики; вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу; скористатися при потребі консультацією викладача; скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття. Підготовка до практичних занять може також включати виконання студентами індивідуальних практичних завдань, написання рефератів, розробку доповідей для публічного виступу.

Студенти, готуючись до того чи іншого питання теми практичного заняття повинні пов'язувати матеріал з актуальними проблемами сучасності, розглядати правові явища з позиції Конституції та чинного законодавства України, посилаючись на приклади з практики правозастосовчої діяльності. При цьому їм необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів.

На практичних заняттях студенти повинні засвоїти провідні ідеї дисципліни «Правознавство» (зміст понять, правових інститутів, законів та інших нормативно-правових актів), навчитись застосовувати набуті знання, вміння й навички у майбутній практичній діяльності.

Плани семінарів та практичних занять з курсу

Робота студентів на семінарах та практичних заняттях складається із двох видів. Заняття у формі семінару передбачає необхідність розкрити у відповідності з чинним законодавством та надбаннями вітчизняної юридичної науки поставлені питання теоретичного характеру.

На практичних заняттях студенти, користуючись нормами чинного законодавства та набутими знаннями теоретичного характеру, повинні вирішити практичні завдання.

Практичні заняття є дієвою формою навчання, що дозволяє активно розвивати навички юридичного мислення, свідомого оперування правовими нормами і категоріями, здатність правильно оцінювати колізійні ситуації з реальних судових справ тощо. Саме на цих заняттях вибудовується фундамент для ефективного застосування набутих знань і вмінь у майбутній професійній діяльності.

Під час вирішення завдань студент повинен визначити зміст та характер правовідносин, які виникають між учасниками справи, визначити положення доктрини відповідної галузі права, норми законодавства, які можуть бути застосовані для її вирішення.

Вирішення задачі має завершуватись висновком. Висновок має бути чітким, логічним та обґрунтованим. Обов'язковим є посилання на чинні нормативно-правові акти законодавства України.

Конкретні задачі обумовлені практикою функціонування різних правовідносин та особливостями застосування норм права.

При підготовці до занять студенти самостійно мають вивчити відповідні розділи підручників і рекомендовану літературу, засвоїти необхідні нормативні акти, ознайомитися із судовою практикою, доопрацювати конспект лекцій

Семінар №1.

Тема 1. Основи теорії держави.

Мета заняття: ґрунтовно ознайомитись, уяснити та вивчити поняття, ознаки, сутність та функції держави.

Питання для обговорення:

1. Основні закономірності виникнення держави і права. Теорії первісного виникнення держави.
2. Поняття і ознаки держави.
3. Поняття механізму держави. Державний апарат та його місце в механізмі держави.
4. Державні органи України.
5. Характеристика внутрішніх та зовнішніх напрямків діяльності держави.
6. Поняття і види форми правління, форми державного устрою та форми державно-правового режиму.
7. Поняття та ознаки та основні напрямки формування громадянського суспільства і правової держави.

Теми рефератів

1. Шляхи формування правової держави в Україні.
2. Громадянське суспільство та правова держава.
3. Механізм держави: поняття, ознаки, структура.

Практичне заняття №1.

Задача 1. Розглянувши нижче наведені тези, дайте визначення до якої

теорії вони належать:

1) Творення держави є процесом, що подібний до створення Богом світу. Богом було надано церкві два мечі, з яких один залишився у представників церкви, а другий було передано государям для того, щоб ті могли управляти державою та вирішувати конфлікти із іншими країнами.

2) Держава є продуктом корінних змін в економіці та в первісному суспільстві. Відбулося три поділи праці. У наслідок виникнення приватної власності з'являються багаті і бідні, а з часом і відповідні класи. Для збереження існуючого порядку, потрібна була сила, яка б захищала інтереси багатих та придушувала б експлуатованих.

3) Держава виникає в результаті усвідомлення необхідності спільного співіснування. До державницький період розглядається як час «війни всіх проти всіх» або як «золотий вік». Домовляючись між собою населення передає частину своїх повноважень правителю та готові підкорятися його волі.

4) Держава виникає внаслідок розростання патріархальної сім'ї. Влада правителя у країні є аналогічної владі батька у сім'ї. Так як батьку у сім'ї підкоряються діти, так і підлеглі у державі повинні підкорятися правителю.

Задача 2. Керівництвом політичної партії «За майбутнє», яка на останніх парламентських виборах не подолала прохідний бар'єр на виборах до парламенту, вирішило ініціювати про необхідність проведення всеукраїнського референдуму щодо внесення змін до Конституції України, якими передбачається змінити процедуру обрання глави української держави на зразок американської моделі, тобто виборщиками. При цьому кількість виборщиків має залежати від кількості виборців. Один виборщик обиратиметься від 30 тисяч виборців. Результати виборів глави держави мають визначатися по регіонах (Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь), а обраним вважатиметься громадянин, який отримав більшість голосів виборщиків у п'ятнадцяти чи більше регіонах.

Чи не призведе введення такого порядку обрання Президента України

до зміни конституційного ладу України та до обмеження права народу здійснювати свою владу безпосередньо? Свою думку обґрунтуйте.

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12], [15].

Семінар №2.

Тема 2. Основи теорії права

Мета заняття: уявити основні положення теорії права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки права. Функції права.
2. Джерела (форми) права: поняття і види.
3. Систематизація нормативно-правових актів, її мета і види.
4. Загальна характеристика галузей права України.
5. Поняття, ознаки і види норм права. Структура норми права.

Співвідношення норми права і статті нормативно-правового акту.

6. Механізм правового регулювання: поняття та основні етапи.
7. Правові відносини: поняття, ознаки та види.
8. Правопорушення: поняття, склад, ознаки.
9. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, види.

Теми рефератів

1. Систематизація законодавства: поняття, форма
2. Поняття, форми та способи реалізації норм права.
3. Міжнародні стандарти в галузі прав людини.
4. Принцип рівності та форми його гарантування.

Практичне заняття №2.

Задача 1. Повертаючись до дому із занять, учень 10-б класу Сергій не поступився місцем вагітній жінці у громадському транспорті?

Які соціальні норми порушено?

Задача 2. Медичними працівниками міста Покровськ було оголошено про проведення страйку з вимогами покращення їх соціально-економічних умов праці і побуту, виконання колективного договору. При розгляді даного трудового спору було застосовано положення Закону СРСР від 20 травня

1991 року «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)».

Чи можна було застосовувати положення вказаного закону у даній ситуації?

Чи мають юридичну силу нормативно-правові акти, які були прийняті за часів існування СРСР?

Задача 3. Громадянин Сергієнко звернувся до суду із позовом про примусове виселення із його квартири співмешканки. Свої вимоги він підтверджував шляхом посилання на:

1. Житловий кодекс України.

2. Наукову статтю у фаховому журналі, де провідні вчені вирішують по суті аналогічну ситуацію.

3. Постанову Верховного Суду України, у якій надається роз'яснення із застосування норм права у аналогічній ситуації.

Як на Вашу, які із наведених посилань суд зобов'язаний буде взяти до уваги?

Обґрунтуйте відмінність або її відсутність між поняттями «форма права» і «джерело права». Охарактеризуйте відомі Вам джерела права.

Задача 4. Згідно із рішенням Верховної ради України у газеті «Голос України» було опубліковано список прізвищ народних депутатів, які систематично не з'являються на сесії Верховної ради України.

Чи можна розглядати це як спосіб притягнення депутатів до юридичної відповідальності?

Які види юридичної відповідальності ви знаєте?

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12], [15].

Семінар №3

Тема 3. Основи конституційного права

Мета заняття: охарактеризувати особливості конституційного права.

Питання для обговорення:

1. Конституція України – Основний Закон держави і суспільства.

2. Конституційний лад України та його принципи.
3. Конституційні права, свободи, обов'язки людини і громадянина
4. Поняття та принципи інституту громадянства України.
5. Підстави набуття та припинення громадянства України. Органи державної влади уповноважені розглядати питання громадянства України.
6. Виборче право і виборча система України.
7. Органи державної влади в Україні.

Теми рефератів

1. Загальна характеристика виборчого права.
2. Поняття та види виборчих систем.
3. Правове регулювання виборів народних депутатів України.
4. Характеристика стадій виборчого процесу.

Практичне заняття №3

Задача 1. У вихідний день о 9-й годині ранку Вас розбудили звуки музики та крики, які доносилися із сусідньої школи, де відбувалося голосування за кандидатів у народні депутати Верховної Ради України. Ви чітко чули заклики прийти і проголосувати, віддати свій голос, що не варто залишитися байдужими до творення майбутнього Вашої країни.

Виходячи із положень законодавства України проаналізуйте дану ситуацію.

Задача 2. Громадянами України було підготовлено пакет документів для державної реєстрації громадської організації «Інтелектуали України». Статутні документи передбачали, що організація виступає за обмеження доступу до отримання вищої освіти іноземними особами за рахунок бюджетних коштів.

Розглянувши документи органи юстиції відмовили у реєстрації відповідної організації.

Чи правомірні дії органів юстиції? Відповідь обґрунтуйте.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [7], [11], [14], [16], [17].

Семінар №4.

Тема 4. Основи цивільного права

Мета заняття: охарактеризувати основи цивільного права.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика цивільного права України.
2. Поняття, зміст, ознаки цивільно-правових відносин.
3. Загальна характеристика фізичних та юридичних осіб як суб'єктів цивільного права.
4. Поняття, види і форма правочину. Підстави недійсності правочинів.
5. Поняття та значення строків (термінів) у цивільному праві. Види цивільно-правових строків (термінів). Позовна давність.
6. Поняття, значення та функції договору в цивільному праві. Зміст договору. Укладання, зміна та розірвання цивільно-правового договору.

Теми рефератів

1. Способи забезпечення виконання зобов'язань.
2. Визнання угоди недійсною та правові наслідки виконання недійсної угоди.
3. Сутність цивільного права та його джерела.
4. Цивільна відповідальність. Особливості відповідальності неповнолітніх.
5. Порядок виникнення, реорганізації та ліквідації юридичних осіб.

Практичне заняття №4.

Задача 1. На шкільному подвір'ї учні грали у футбол. Під час гри 16-річним Микитою було розбито скло у сусідньому закладі харчування. Дрібне скло зіпсувало страви, що готувалися на кухні закладу.

Представники закладу харчування звернулися до суду з вимогою компенсувати їм збитки за встановлення нового скла та за зіпсовані страви.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася та дайте обґрунтовану відповідь.

Задача 2. Пенсіонер Петренко проживав один у місті Славутич, мав власний будинок, присадибну ділянку, машину та інші речі. Але одного дня Петренко потрапив у дорожньо-транспортну пригоду і отримав значні травми,

після завершення лікування його забрала рідна сестра, оскільки він скаржився на постійний головний біль та погане самопочуття. З часом він продав своє майно за заниженими цінами.

Через декілька днів його донька звернулася до покупців з вимогою повернути майно, оскільки вона вважала, що батько після отриманої травми втратив дієздатність і не може свідомо оцінювати те що відбувається.

Охарактеризуйте ситуацію з юридичної точки зору та надайте оцінку вимогам доньки.

Задача 3. Захаров готуючись до зими здав своє пальто із штучного хутра до хімчистки. Через тиждень він прийшов забрати пальто але виявилось, що після чистки воно втратило свій вигляд і є непридатним для подальшого використання у наслідок хімічної обробки. Адміністрація хімчистки відмовилася відшкодувати вартість пальто, аргументуючи тим, що Захаров не попередив хімчистку про те, що пальто із штучного хутра, а від так адміністрація не несе відповідальності за зіпсовану річ.

Обґрунтуйте справедливість або недоцільність вимог Захарова.

Задача 4. Готуючи дипломну роботу студент Тарасенко використовував матеріали інших дослідників без відповідних посилань на авторів.

Чи мають право автори, на яких не було зроблено відповідне посилання, звернутися до суду?

Якого характеру зобов'язання виникли у даному випадку?

Задача 5. Сімнадцятирічний студент, хизуючись перед одногрупниками, під час перерви навмисно пошкодив майно інституту, чим заподіяв матеріальних збитків навчальному закладу.

Студент заявив, що він може відшкодувати частину збитків із власних коштів, які він заробив підчас літніх канікул.

Керівництво закладу не погодилося із частковою компенсацією збитків і подало позов про їх відшкодування до батьків студента. Батьки у свою чергу заперечували проти претензії навчального закладу, оскільки на їх думку вони не несуть ніякої матеріальної відповідальності за поведінку їх сина в інституті.

Як у даному випадку правильно може бути вирішене питання про відшкодування збитків?

Чи несуть батьки субсидіарну (додаткову) матеріальну відповідальність разом з неповнолітніми своїми дітьми і за яких умов?

Чи може бути притягнений до кримінальної відповідальності студент?

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12], [15].

Семінар №5

Тема 5. Основи адміністративного права

Мета заняття: охарактеризувати основи адміністративного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття, предмет і метод адміністративного права.
2. Загальна характеристика джерел адміністративного права.
3. Адміністративно-правові відносини: поняття, ознаки, види.
4. Загальна характеристика суб'єктів адміністративного права.
5. Поняття та види управління. Форми і методи державного управління.
6. Адміністративна відповідальність: поняття, ознаки.
7. Загальна характеристика видів адміністративних стягнень.
8. Поняття державної служби та її принципи.

Теми рефератів

1. Адміністративний примус у системі методів державного управління.
2. Адміністративні правопорушення в системі торгівлі і громадського харчування.
3. Державне управління (здійснення виконавчої влади) як державно-правова категорія та його місце в системі соціального управління.
4. Адміністративно-деліктне право як підгалузь адміністративного права.

Практичне заняття №5

Задача 1. Співробітники поліції затримали 17-річного Гнапа за те, що він у парку біля фонтану висловлювався нецензурними словами, на зауваження відпочиваючих громадян та співробітників поліції не реагував. У ознаках Гнапа начальник районного відділу поліції вбачав дії, які кваліфікував як дрібне

хуліганство. Розглянувши справу, начальник відділу поліції постановив піддати Гнапа адміністративному арешту на 10 діб.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Охарактеризуйте правомірність дій начальника районного відділу поліції.

Задача 2. Працівник заводу Юрченко намагався пронести через прохідну мастильні матеріали, але був затриманий співробітниками відомчої охоронної служби.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Відповідь обґрунтуйте.

Задача 3. У літку двоє учнів одинадцятого класу вирішили розважитися і відправилися на полювання взявши із собою рушницю. У лісі вони були затримані лісником та розповіли йому, що про заборону полювання знали, тому власне полювати і не збиралися.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Обґрунтуйте, яке рішення повинен прийняти інспектор?

Задача 4. Неповнолітні Петренко, Пупс та Карпов під час літніх канікул відпочивали на річці та вирішили порибалити. З цією метою вони придбали сітки та спінінги. Протягом декількох годин вони впіймали більше сорока кілограм риби.

Визначте, чи мають дані дії ознаки адміністративного правопорушення? Якщо так, то яке покарання згідно із законодавством вони понесуть?

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12], [15].

Практичне заняття №6.

Тема 6. Основи трудового права

Мета заняття: Охарактеризувати основи трудового права.

Питання для обговорення:

1. Поняття, предмет та метод трудового права.
2. Загальна характеристика трудового законодавства.
3. Поняття, сторони, зміст і види трудового договору.
4. Поняття та склад трудових правовідносин.
5. Колективний договір: поняття, сторони, зміст.

6. Трудовий договір: поняття, сторони, зміст.
7. Робочий час та його види. Поняття і види часу відпочинку.
8. Характеристика оплати праці у трудовому законодавстві.
9. Поняття та порядок розгляду індивідуальних та колективних трудових спорів.

Теми рефератів

1. Поняття та умови трудового договору і порядок їхнього встановлення.
2. Переведення працівника на іншу роботу.
3. Поняття та класифікація підстав для припинення трудового договору.
4. Поняття, підстави і умови матеріальної відповідальності працівників.

Практичне заняття № 6.

Задача 1. Громадянин Петренко тривалий час слідкував за наявністю вакансії у проектному інституті, коли вона з'явилася він відразу звернувся до директора з відповідним бажанням працювати в інституті. Пройшовши співбесіду із директором інституту, Петренко написав заяву, яку директор завірив та побажав йому успіхів на новому робочому місці.

Прийшовши на роботу наступного дня Петренко через декілька годин відчув себе погано та викликав швидку, яка відвезла його до лікарні, де його і прооперували. Після проходження курсу реабілітації Петренко повернувся на роботу, але начальник відділу кадрів повідомив, що у зв'язку з його відсутністю було прийнято на роботу іншу людину, оскільки наказ про прийняття Петренка на роботу не було офіційно видано.

Проаналізуйте ситуацію. Чи є порушення трудового законодавства в діях адміністрації інституту?

Задача 2. Двоє співробітників приватного акціонерного товариства «Грант» п'ятого серпня подали до відділу кадрів заяви про їх звільнення за власним бажанням. Співробітниця жінка просила звільнити її до 10-го серпня, оскільки її чоловіка офіцера переводять на службу в інше місто, а другий співробітник попросив звільнити його з 8-го серпня, оскільки його вже чекають на новому місці роботи з 9-го серпня.

Розглянувши заяви адміністрація акціонерного товариства видала наказ про їх звільнення з роботи з 19-го серпня.

Чи правомірні дії адміністрації акціонерного товариства?

Задача 3. Напишіть заяву про прийом на роботу

Задача 4. Підготуйте проект наказу про звільнення працівника з роботи за прогул.

ЛІТЕРАТУРА: [2], [9], [10], [11], [12], [13], [18].

Семінар №7

Тема 7. Основи екологічного права

Мета заняття: Охарактеризувати основи екологічного права.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика екологічного права
2. Екологічна безпека
3. Об'єкти державної охорони навколишнього природного середовища
4. Поняття і види природокористування, вимоги до природокористування
5. Відповідальність за порушення екологічного законодавства

Теми рефератів

1. Охарактеризуйте джерела екологічного права України.
2. Система і компетенція органів управління природокористуванням і охороною довкілля.
3. Правові основи сталого екологічного розвитку.

Практичне заняття №7

Задача 1. Група депутатів Черкаської міської ради під час обговорення та розробки програми сталого економічного і екологічного розвитку регіону затвердили пропозиції про необхідність передати у приватну власність комунальне майно та природні ресурси, розпорядження якими здійснює Черкаська міська рада, та запровадити збори і платежі за спеціальне використання природних ресурсів і сплату екологічного податку.

Також було представлено методику розрахунку цих платежів.

Вкажіть, які нормативно-правові акти має право приймати Черкаська

міська рада?

Чи є програма, розроблена міською радою, джерелом екологічного права України?

Визначте, якими нормативно-правовими актами встановлюються обов'язкові збори і платежі за загальне та спеціальне використання природних ресурсів та екологічний податок?

Задача 2. У відповідності із Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» Кабінет Міністрів України видав декрет про введення в окремій місцевості Донецької області надзвичайного стану. Президент України скасував зазначений наказ, вказуючи на те, що згідно з Конституцією України прийняття відповідних рішень не входить до компетенції Кабінету Міністрів України, та одночасно звернувся до Конституційного Суду задля встановлення визнання його конституційності.

Вирішіть справу. Яке рішення має прийняти Конституційний Суд України? Відповідно до повноважень які нормативно-правові акти може приймати Кабінет Міністрів України? Визначте порядок і підстави оголошення в окремій місцевості надзвичайного стану.

Задача 3. Любченко О. М. (далі – Позивач) звернулася до Київського районного суду м. Харків із позовом до Величка В. В. (далі – Відповідач). Свої вимоги Позивач обґрунтувала тим, що Відповідач викопав на своєму подвір'ї яму, засипав її сміттям і побутовими відходами, а згодом прикопав землею. Ця яма знаходиться на відстані 2 метрів від житлового будинку Позивачки, вікна якого виходять на присадибну земельну ділянку, де вона викопана.

Позивач вважає, що розташування ями для сміття у безпосередній близькості до вікон її будинку порушує санітарні норми й правила добросусідства, таким чином, Відповідач своїми діями порушує її право на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Позивач просить суд зобов'язати Відповідача припинити дії, що порушують її право, а саме зобов'язати його очистити яму (відкопати і вивезти сміття й побутові відходи) і стягнути з нього 1600 грн на відшкодування спричиненої моральної шкоди.

Вирішіть справу. Які порушення екологічних прав громадян мають місце? Визначте зміст правової категорії «добросусідство», обов'язки власників (користувачів) земельних ділянок. Охарактеризуйте особливості відповідальності за шкоду, заподіяну порушенням вимог законодавства.

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12], [15].

Семінар №8

Тема 8. Основи сімейного права

Мета заняття: Охарактеризувати основи сімейного права.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика сімейного права
2. Шлюб і умови його укладення
3. Державна реєстрація шлюбу
4. Припинення шлюбу
5. Шлюбний договір
6. Особисті немайнові права і обов'язки батьків
7. Майнові права і обов'язки батьків і дітей

Теми рефератів

1. Міжнародні правові акти захисту прав дитини.
2. Усиновлення (удочеріння).
3. Загальна характеристика шлюбного контракту.
4. Припинення шлюбу.
5. Форми захисту прав дітей.

Практичне заняття №8

Задача 1. Після розлучення громадянина Б. із своєю колишньою дружиною Д. у них виникла конфліктна ситуація. Громадянин наполягав, щоб його колишня дружина змінила прізвище на те, яке у неї було до реєстрації шлюбу, але Д. не погоджувалася. Через пару років, коли Д. знову одружилася, вона вирішила змінити прізвище доньки, яка залишилася жити з нею після розлучення, на прізвище нового чоловіка, але Б. не надав згоди на це.

Проаналізуйте ситуацію та доведіть, що дії громадянки Д. були вірними.

Задача 2. Громадянин Карпов та громадянка Полякова звернулися до органів реєстрації актів цивільного стану з заявою про реєстрацію шлюбу. Розглянувши заяву співробітники РАЦС відмовили в її реєстрації, посилаючись на те, що громадянці Поляковій лише сімнадцять років. Але молоді не погодилися з такою відмовою, мотивуючи, що вони знають один одного вже багато років, окрім того через місяць Карпова буде призвано до лав збройних сил України.

Проаналізуйте ситуацію. Надайте обґрунтовану відповідь.

Задача 3. Шістнадцятирічна Христя звернулася до суду з позовом про примусове стягнення з її колишнього чоловіка аліментів на користь їхньої доньки та самої Христі, оскільки вона змушена виховувати доньку самотійно, а її чоловік Тарас проживає разом із своїми батьками, участі у вихованні дитини не приймає, а весь вільний час розважається із друзями.

Суд відмовив у задоволенні позову, оскільки вважав, що Христя є неповнолітньою, тому від її імені повинен виступати хтось із батьків.

Проведіть юридичний аналіз ситуації та надайте обґрунтовану відповідь.

Задача 4. Юрко проживав із Ольгою 15 років без офіційної реєстрації шлюбу. Останні п'ять років Ольга була прикута до ліжка і тому Юрко змушений був її доглядати. У травні 2020 року Ольга померла, заповіту не залишила. Єдиним спадкоємцем за законом виявилася її сестра Тамара, яка поставила Юрку вимогу – звільнити квартиру, оскільки вона звернулася за отриманням свідоцтва про право приватної власності на це приміщення.

Проаналізувавши ситуацію надайте пораду Юрку.

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12], [15].

Семінар № 9

Тема 9. Основи господарського права

Мета заняття: охарактеризувати особливості господарського права.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика господарського права.
2. Суб'єкти господарської діяльності.

3. Поняття та принципи підприємництва.
4. Правовий статус господарських товариств.
5. Поняття та види цінних паперів.
6. Правове регулювання економічної конкуренції.

Теми рефератів

- 1 Зловживання монопольним (домінуючим) становищем.
- 2 Система господарського законодавства.
- 3 Засоби державного регулювання господарської діяльності.
- 4 Господарсько-правова відповідальність.

Практичне заняття № 9

Задача 1. У травні 2016 р. приватне підприємство «Зоря» звернулось до господарського суду з позовом про визнання недійсним рішення місцевої ради про результати проведення конкурсу на надання житлово-комунальних послуг (вивезення побутових відходів) у житлових будинках, що розташовані за адресою: м. Київ, вул. Франка 18 та належать до державного житлового фонду.

Із засобів масової інформації позивач дізнався про проведення конкурсу на предмет надання житлово-комунальних послуг у житлових будинках, які розташовані за адресою: м. Київ, вул. Франка 18, він своєчасно подав до сформованої органом місцевого самоврядування конкурсної комісії свою конкурсну пропозицію.

Згодом виявилось, що участь в конкурсі приймав лише один позивач, але його конкурсна пропозиція була відхилена на тій підставі, що суб'єкт не є державним чи комунальним підприємством. Виходячи з того, що в конкурсі не було представлено інших конкурсних пропозицій, орган місцевого самоврядування прийняв рішення про визнання конкурсу таким, що не відбувся.

Чи може господарський суд розглядати даний спір?

Яке рішення має винести суд за даною справою?

Надайте правову кваліфікацію відносинам, що виникли між приватним підприємством «Зоря» та органом місцевого самоврядування. Хто є суб'єктами

організаційно-господарських повноважень? Які фактичні підстави виникнення означених повноважень?

Задача 2. У лютому 2019 р. офіційна особа «державний реєстратор» надав відмову у державній реєстрації в якості фізичних осіб-підприємців: 16-річному громадянину України, 23-річному громадянину Франції та 19-річній особі без громадянства, посилаючись на те, що згідно з господарським законодавством України ці особи не мають права займатись підприємницькою діяльністю.

Чи правомірні дії державного реєстратора?

Задача 3. Петренко є фізичною особою-підприємцем. У той же час він є засновником приватного підприємства. При стягненні боргів з Петренка як фізичної особи-підприємця, кредиторами було виявлено, що майна Петренка, яке використовувалося ним у підприємницькій діяльності недостатньо для задоволення вимог кредиторів.

У зв'язку з цим кредитори вирішили звернути стягнення на особисте майно Петренка, нерухоме майно, зареєстроване на ім'я його дружини, а також на грошові кошти, які знаходяться на поточному рахунку приватного підприємства, засновником якого є Петренко.

Визначте, чи правомірні дії кредиторів та чи підлягають вони задоволенню?

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12].

Семінар №10

Тема 10. Основи фінансового права

Мета заняття: Охарактеризувати основи фінансового права.

Питання для обговорення:

1. Фінансова діяльність та фінансова політика держави.
2. Поняття фінансового права та його джерела.
3. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.
4. Характеристика системи фінансового права.
5. Державний бюджет України та його складові, методи бюджетного регулювання.

6. Поняття податку і державного збору, їх класифікація.
7. Податкові правовідносини та податкова система.
8. Поняття та значення фінансового контролю.
9. Організація та органи фінансового контролю.
10. Поняття банківського права та його джерела.
11. Поняття банків та їх роль у фінансовій системі.

Теми рефератів

1. НБУ, його функції та значення в фінансовій системі України.
2. Банки та їх роль у фінансовій системі держави.
3. Бюджетний процес в Україні.
4. Загальна характеристика інвестиційного права України.
5. Правовий статус Рахункової палати України.

Практичне заняття №10

Задача 1. Згідно із положеннями Бюджетного та Податкового кодексів України, наведіть приклади зобов'язуючих, уповноважуючих, заборонних фінансово-правових норм. На конкретних прикладах продемонструйте у чому проявляється імперативний характер фінансово-правових норм.

Наведіть приклади та охарактеризуйте, у чому полягають особливості санкцій фінансово-правових норм.

Задача 2. Проаналізуйте нижче наведені приклади та визначить, які з перерахованих відносин є фінансово-правовими?

- 1) між банком та фізичною особою-підприємцем підприємством, якому було відкрито розрахунковий рахунок;
- 2) між фізичною особою і органами доходів і зборів у зв'язку зі сплатою податку;
- 3) між фіскальними органами та підприємствами імпортером у зв'язку зі сплатою мита;
- 4) між підприємцем і уповноваженим банком у зв'язку зі сплатою комісійної винагороди за операцію з купівлі-продажу іноземної валюти;

5) між фіскальними органами і платниками податків у зв'язку з наданням відстрочення щодо сплати податку;

6) між навчальним закладом і фізичною особою у зв'язку з наданням освітніх послуг, покриття витрат на надання яких здійснюється за рахунок бюджетних коштів;

7) між фізичною особою та Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності з приводу виплати допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Задача 3.

У зв'язку з прийняттям обласного бюджету з профіцитом загального фонду в сумі 30546,2 тис. грн на сесії Чернівецької обласної ради було прийнято рішення про відкриття у державному банку рахунку, на якому будуть акумулюватися кошти з обласного бюджету, з метою покриття незапланованих у бюджеті витрат.

Чи правомірне таке рішення?

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12].

Семінар №11

Тема 11. Основи кримінального права

Мета заняття: охарактеризувати основи кримінального права.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика кримінального права України
2. Поняття і ознаки кримінального правопорушення. Класифікація злочинів
3. Стадії скоєння кримінального правопорушення
4. Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності
5. Склад кримінального правопорушення
6. Кримінальне покарання і його види

Теми рефератів

- 1 Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.
- 2 Загальна характеристика судимості.

3 Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Практичне заняття №11

Задача 1. Співробітники поліції зупинили для перевірки автомобіль, який рухалися з Києва до Одеси. Під час огляду машини було виявлено кілька бойових гранат Ф-1. Водій заявив, що знайшов їх та подумував завезти їх до відділення поліції.

Зробіть юридичний аналіз ситуації та визначте наявність чи відсутність обтяжуючих обставин.

Задача 2. На пустирі було знайдено тіла двох молодих людей, шістнадцятирічного Петра та його дев'ятнадцятирічної сестри Христини. На тілі останньої експерти зафіксували двадцять ножових ран. У процесі подальшого огляду місця події було з'ясовано, що у дівчини зникли прикраси та мобільний телефон, а у хлопця був відсутній гаманець з грошима та документами.

Проаналізуйте ситуацію та відповідь обґрунтуйте.

Задача 3. Степан та Семен разом працювали у полі. Під час відпочинку вони вирішили перевірити своє сили та почали боротися. Під час боротьби Степан хотів перекинути через себе Семена, але раптом йому стало зле, він почервонів та впав на землю. Семен викликав швидку, працівники якої діагностували смерть Степана. При проведенні експертизи було встановлено, що Степан помер через крововилив у мозок.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

Задача 4. 14 річний Іван побив свою однокласницю за те, що вона у його день народження відмовилася з ним танцювати і тим самим образила його почуття. Потерпіла отримала тілесні ушкодження, які спричинили тимчасовий розлад здоров'я.

Визначте, чи підлягає Іван кримінальній відповідальності?

Вкажіть вік кримінальної відповідальності для неповнолітніх?

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12].

Семінар №12

Тема 12. Основи земельного права

Мета заняття: охарактеризувати основи земельного права.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика земельного права.
2. Принципи земельного права.
3. Загальна характеристика права власності на землю.
4. Права та обов'язки власників земельних ділянок.
5. Загальні засади права землекористування та його види.

Теми рефератів

1. Правові форми приватизації земель.
2. Правове регулювання обігу земельних ділянок.
3. Обмеження та обтяження прав на землю.
4. Юридичні гарантії земельних прав.
5. Правова охорона земель.

Практичне заняття №12

Задача 1. Два громадянина Литви, які є співзасновниками ТОВ «Вест-Стайл», вирішили побудувати швейну фабрику на території України. У даний час ТОВ «Вест-Стайл» орендує земельну ділянку, на якій ведеться будівництво, після закінчення якого власники цього майна мають намір викупити земельну ділянку.

Які особливості та порядок набуття права власності на землю в Україні іноземними громадянами? Надайте юридичну консультацію з приводу

Задача 2. Відповідно з рішенням міської ради ТДВ «Альтаір» було надано у приватну власність земельну ділянку площею 8 гектарів лісогосподарського призначення для відгодівлі великої рогатої худоби та будівництва комплексів для тварин.

Отримавши земельну ділянку ТДВ «Альтаір» вирішило змінити свої плани та заклав фундамент під будівництво промислового заводу. Голова відповідної ради зафіксував факт будівництва та направив матеріали для перевірки у прокуратуру, вважаючи, що в діях ТДВ є порушення земельного законодавства.

Надайте правову оцінку дій ТДВ «Альтаір».

Чи законне рішення міської ради? Вкажіть відомі Вам форми захисту земель.

Задача 3. Приватний підприємець орендував земельну ділянку сільськогосподарського призначення для здійснення на ній підприємницької діяльності із фонду земель державної власності.

До складу орендованої земельної ділянки сільськогосподарського призначення входили рілля та полезахисна лісосмуга. Приватний підприємець здійснив вирубку лісосмуги, з метою розширення площі для посів культур.

Орган державної влади на території якого знаходилася земельна ділянка та який приймав рішення про надання її в оренду, звернувся до суду з позовом про наявність у діях підприємця неправомірних дій. На цій підставі орган державної влади вимагав розірвати договір оренди земельної ділянки та відшкодувати шкоду, яку було заподіяно шляхом знищення полезахисної лісосмуги.

Приватний підприємець проти позову заперечував, стверджуючи, що земельна ділянка була ним орендована, а від так, він має право на всі об'єкти, що розташовані на ній, у тому числі і на дерева у лісосмузі. При цьому, дерева, які підприємець знищив, були у поганому стані (багато сухих гілок, вкриті мохом та кривий стовбур тощо) і заважали використанню земельної ділянки за цільовим призначенням, оскільки займали значну частину посівних площ.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 4. Громадянин Чехії Зеник є власником земельної ділянки, яку він свого часу отримав у приватну власність під час перебування у громадянстві України.

Рішенням селищної ради було прийнято рішення про відчуження земельної ділянки у громадянина Зеника. Оскільки селищна рада вважала, що Зеник є неналежним власником.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

ЛІТЕРАТУРА: [5], [9], [10], [11], [12].

4. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним засобом засвоєння учбового матеріалу з правознавства у вільний від обов'язкових навчальних занять час є самостійна робота студента (СРС). У процесі самостійної роботи студент повинен навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

СРС – запланована діяльність, що виконується студентом за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Від рівня організації самостійної роботи безпосередньо залежить загальна оцінка якості всього навчального процесу, глибина та стійкість набутих знань і умінь.

Формами самостійної роботи студентів є:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення окремих тем, питань за допомогою навчальної літератури, нормативно-правових актів;
- підготовка до практичних занять;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- вибір теми, розробка плану та написання доповіді;
- опрацювання і підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів;
- вирішення практичних завдань, тестів;
- систематика вивченого матеріалу курсу перед семестровим іспитом тощо.

Методами контролю за самостійною роботою студентів є:

- опитування на семінарських заняттях та під час індивідуально-консультативної роботи;
- заслуховування та обговорення доповідей;
- захист рефератів;
- перевірка правильності виконання тестів, вирішення практичних завдань;
- написання контрольних робіт.

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота (ІКР) – вид навчальної роботи викладача зі студентами, яка здійснюється з метою забезпечення пізнавальної діяльності кожного студента, її максимальної індивідуалізації з урахуванням психофізіологічних особливостей та академічної успішності студентів. **Основним завданням** цієї роботи є посилення мотивації студентів до пізнавальної діяльності шляхом розвитку внутрішнього прагнення до навчання і спрямування такого прагнення у необхідному руслі.

ІКР здійснюється за графіком, затвердженим кафедрою для кожного викладача, **у формі:**

- індивідуальних занять, що проводяться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей;
- консультацій, на яких студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування;
- перевірки виконання індивідуальних завдань, зокрема, захист рефератів, перевірка вирішення конкретних ситуацій тощо;
- перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль;
- перевірки конспектів навчальних чи наукових текстів з тем та питань, що винесені на самостійне вивчення тощо.

Графік проведення індивідуально-консультативної роботи з правознавства доводиться до відома студентів на початку вивчення курсу.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Метою індивідуальної контрольної роботи є перевірка засвоєння студентами матеріалу курсу «Правознавство» та вміння застосовувати набуті теоретичні знання під час вирішення практичних завдань. Під час написання контрольної роботи студенти повинні продемонструвати вміння самостійно

аналізувати матеріал, аргументовано відповідати на основні питання завдання, використовуючи відповідні нормативні акти.

Контрольна робота виконується за одним із запропонованих варіантів. Варіант обирається на підставі останньої цифри заліково-екзаменаційної книжки. У разі, якщо остання цифра заліково-екзаменаційної книжки – нуль, студент обирає варіант №10.

Контрольна робота складається з теоретичних і практичних завдань.

Відповідаючи на питання контрольної роботи студенти повинні:

- визначити, до якої теми курсу правознавства вона належить;
- опрацювати відповідні розділи підручників та необхідні нормативні акти;
- зробити самостійний аналіз теоретичного питання з посиланням на відповідну літературу і нормативні акти;
- виявити в запропонованих питаннях неврегульовані моменти чинним законодавством та запропонувати заходи по його вдосконаленню.

Механічне списування підручника чи матеріалу з періодичних видань не допускається. Відповіді на питання плану повинні бути повними, обґрунтованими, з аналізом не лише можливих порушень чинного законодавства, а й з визначенням наслідків таких порушень, а також запропонування заходів по вдосконаленню чинного законодавства.

Цифрові дані, таблиці, зразки документів та інший матеріал, який стосується аналізованого питання контрольної роботи, бажано подати у додатках до контрольної роботи.

Оформлення контрольної роботи.

Обсяг контрольної роботи повинен складати 15-20 сторінок основного комп'ютерного тексту, написаних шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали.

Контрольна робота виконується на папері стандартного формату А4 (210x297 мм) на одному боці аркуша з дотриманням полів: з лівого краю –

25 мм; з правого краю – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм. На сторінці повинно бути 28-30 строк тексту. Уся робота має наскрізну нумерацію без розривів розділу або сторінки. Починається нумерація з титульного аркуша, але номер на ньому не ставиться. На усіх наступних аркушах номер проставляється у правому верхньому кутку (колонтитулi) арабськими цифрами.

У ході викладення матеріалу у тексті виділяються усі заголовки, вказані у змісті роботи. Скорочення слів не допускається, крім загальноприйнятих. У тексті роботи окремі терміни можуть скорочуватися, однак при першому вживанні вони супроводжуються розшифровуванням. Наприклад, Кодекс законів про працю України (далі – КЗпП), Господарський кодекс України (далі – ГК України), Цивільний кодекс України (далі – ЦК України).

На кожну цитату, аргумент, думку, ідею, факт, статистичну довідку, матеріали (таблиці, схеми тощо), запозичені з будь-яких джерел, мають бути посилання в тексті. Посилання слід робити у квадратних дужках із вказівкою конкретної сторінки джерела (наприклад, [6, с. 901], що означає, що на сторінці 901 джерела під номером 6 знаходиться таблиця, наведена у контрольній роботі, або аргумент вченого, використаний у певному місці роботи). Посилання на використані джерела без зазначення сторінки допускається у випадку, коли студент посилається не на конкретну сторінку, а на всю роботу, або на нормативно-правовий акт.

Усі схеми, таблиці, діаграми та інший ілюстративний матеріал повинні мати назви і відповідні номери.

При описі нормативно-правових актів обов'язково повинно робитися посилання на офіційне джерело їх опублікування.

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436—IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18-22. Ст. 144.

2. Про затвердження Правил надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1735 / Кабінет Міністрів України // <http://zakon.rada.gov.ua>.

Оформлення літератури не за державними стандартами або з невірним застосуванням державних стандартів не припускається.

Перелік використаних джерел подається в порядку згадування у тексті контрольної роботи або за алфавітом.

Контрольна робота повинна надійти на кафедру для реєстрації не пізніше ніж за два тижні до початку заліково-екзаменаційної сесії. Вона є обов'язковою для допуску до підсумкового контролю (екзамену).

Контрольна робота, яка не відповідає поставленим вимогам, повертається для повторного виконання.

Приклад розв'язання ситуаційної задачі

Задача

Громадянин Чайка вирішив відсвяткувати свій день народження та запросив до своєї квартири друзів. Святкувати розпочали о 18-й годині і успішно продовжували це робити і о першій годині ночі, при цьому вони голосно спілкувалися між собою та танцювали під гучну музику. Після першої години ночі до квартири Чайки завітали сусіди з проханнями припинити шуміти, оскільки їм вранці потрібно рано вставати на роботу. Чайка відповів, що він святкує свій день народження і має на це право.

О другій годині ночі до Чайки завітали співробітники поліції, які приїхали на виклик сусідів.

Зробіть юридичний аналіз ситуації та відповідь обґрунтуйте. Які дії повинні вчинити співробітники поліції?

Розв'язання задачі

Розглядаючи дану ситуацію потрібно проаналізувати відносини, що склалися, підібрати відповідні нормативно-правові акти для обґрунтування рішення.

Згідно зі статтею 182 Кодексу України про адміністративні правопорушення – порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо захисту населення від шкідливого впливу шуму чи правил додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях - тягне за собою

попередження або накладення штрафу на громадян від п'яти до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і накладення штрафу на посадових осіб та громадян - суб'єктів господарської діяльності - від п'ятнадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Як бачимо КУпрАП встановлює адміністративну відповідальність за порушення режиму тиші. Але для того, щоб притягнути до відповідальності Чайку потрібно встановити чи є в його діях такі ознаки.

Слід зазначити, що дана норма має бланкетний характер і для встановлення факту неправомірних дій, що саме, яким чином було порушено, нам потрібно звернутися до іншого нормативно-правового акту, а саме Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», де у статті 24 закріплено, що у нічний час, із двадцять другої до восьмої години на захищених об'єктах забороняються гучний спів і викрики, користування звуковідтворювальною апаратурою та іншими джерелами побутового шуму, проведення салютів, феєрверків, використання піротехнічних засобів.

Виходячи з вище наведеного можна зробити висновок: 1) Громадянин Чайка порушив положення статей 24 ЗУ «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» та 182 КУпрАП, оскільки о другій годині ночі співробітниками поліції було зафіксовано факт порушення режиму тиші шляхом гучного прослуховування музики, криків за відповідною адресою, було встановлено суб'єктів правопорушення; 2) співробітники поліції повинні скласти за відповідним фактом протокол та направити його на розгляд до компетентних органів (суду); 3) санкція статті передбачає стягнення у вигляді попередження або накладення штрафу від п'яти до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

При вирішені задачі потрібно продемонструвати логіку рішення та обґрунтування висновку.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

ВАРІАНТ №1

1. Система і структура права. Характеристика системи прав України.
2. Конституція України: сутність, структура, значення.

Задача 1.

Згідно зі ст. 5 Конституції України 1996 року носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Отже, в Основному Законі встановлюється відправне положення щодо безпосередньої і представницької форм народовладдя. У радянський період, навпаки, перевага віддавалась представницькій демократії, виходячи з постулату тотожності інтересів громадянина і держави. Водночас і сьогодні, наприклад, у ст. 3 Конституції Французької Республіки 1958 р. зазначено: «національний суверенітет належить народу, який здійснює його через своїх представників та через референдум».

Яку із зазначених форм народовладдя необхідно вважати пріоритетною у сучасному світі? Відповідь аргументуйте.

Задача 2.

Група молодих людей 18-21 року вирішила розважитися. Вони взяли припаркований автомобіль сусіда одного із знайомих, щоб покататися. Один із хлопців запевнив своїх друзів, що це автомобіль його сусіда і той не буде проти, якщо вони візьмуть його.

Визначте, чи скоєно правопорушення, якщо так, то, хто буде притягнутий до юридичної відповідальності?

ВАРІАНТ №2

1. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, види, підстави, мета.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: сутність, структура, значення.

Задача 1.

Відомо, що Україна підписала та ратифікувала всі основні пакти міжнародно-правового характеру, які стосуються прав людини. Найважливішими з них є «Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права» (1966), «Міжнародний пакт про громадянські та політичні права» (1966) та ін. Разом з тим відомо, що суттєвим елементом захисту прав людини, які закріплені в цих пактах, є спеціальні документальні протоколи до них. Тривалий час СРСР утримувався від їх підписання. 25 грудня 1990 р. Верховна Рада України постановила приєднатися до цих протоколів.

Як Ви вважаєте, які додаткові права отримали громадяни України завдяки такій ратифікації? Які обов'язки з огляду на приєднання до зазначених пактів покладаються на державу? Дайте визначення міжнародних стандартів у галузі прав людини. Наведіть приклади дії регіональних міжнародних актів у сфері захисту прав людини. Які існують міжнародні механізми захисту прав людини?

Задача 2.

Водій автомобіля К. їхав по приміській дорозі зі швидкістю 40 км/год. Раптом із кущів на дорогу вискочила дівчинка, водій спробував загальмувати, але не встиг цього зробити та збив її. Зупинивши машину, він надав дівчинці першу медичну допомогу та відвіз її в лікарню. Дівчинку було врятовано.

Визначте, чи скоєно правопорушення, а також хто буде притягнутий до юридичної відповідальності.

ВАРІАНТ № 3

1. Поняття, види, особливості джерел права. Джерела права України.
2. Поняття адміністративного правопорушення, його склад, види.

Задача 1.

Із метою захисту дітей від шкідливого впливу негативної інформації, яка може поширюватися через ЗМІ, Верховна Рада України ухвалила свого часу Закон «Про захист суспільної моралі», відповідно до якого інформація, визнана рішеннями судів як така, що шкодить суспільній моралі (системі етичних норм, правилам поведінки, що склалися у суспільстві на основі традиційних духовних і культурних цінностей, уявлень про добро, честь, гідність і справедливість),

може бути заборонена для її подальшого поширення.

Чи може підлягати обмеженням реалізація свободи висловлювань з метою захисту суспільної моралі? Чи відповідає вищезгаданий Закон ст. 15 та 34 Конституції України? Надайте конституційно-правовий висновок з приводу описаної ситуації.

Задача 2.

Група підлітків, гуляючи вулицею, гучно співали пісні, брутально лаялися, на зауваження перехожих не реагували або реагували лайкою. Після затримання нарядом поліції виявилося, що двом із затриманих по 14 років, одному -15, а іншим -17.

Визначте, чи скоєно правопорушення, а також хто буде притягнутий до юридичної відповідальності.

ВАРІАНТ № 4

1. Походження, сутність, функції і форма держави. Механізм держави.
2. Кримінальний кодекс України: сутність, структура, значення.

Задача 1.

На залізничному вокзалі міста до студента М. підійшли працівники поліції і попросили пред'явити документи. Жодного документа, який би посвідчував особу, у М. при собі не було. Працівники поліції пояснили, що зовні М. схожий на небезпечного злочинця, який наразі розшукується, тому необхідно негайно прибути до відділу поліції для з'ясування особистості. М. почав заперечувати, попросив зателефонувати товаришу, який би привіз паспорт, проте працівники поліції на це не зважили і силоміць направили М. до відділу поліції. У зв'язку з Різдвяними святами М. перебував у відділку чотири доби. Жодної можливості зв'язатися з рідними чи скористатися правовою допомогою захисника надано не було.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Розкрийте зміст права людини на свободу та особисту недоторканність. Наведіть сучасні міжнародні стандарти щодо захисту цього права.

Задача 2.

У теорії виокремлюють право громадян брати участь у голосуванні, а також бути обраним до органів публічної влади. Проте у виборчому законодавстві закріплено низку інших виборчих прав, зокрема: право ознайомитися зі списками виборців, вимагати їх уточнення; право на участь у фінансуванні виборчої кампанії кандидата або політичної партії; право на отримання спеціального статусу (член виборчої комісії, офіційний спостерігач, довірена особа, представник політичної партії у ЦВК); право на участь у передвиборній агітації; право на інформацію про хід підготовки і проведення виборів, терміни та порядок здійснення виборчих дій, законодавство про вибори, кандидатів, політичні партії – учасників виборчого процесу.

Що таке активне виборче право і пасивне виборче право? Чи є названі вище права виборчими? Якщо так, то до якого різновиду (активного чи пасивного) виборчого права їх можна віднести?

ВАРІАНТ № 5

1. Поняття правовідносин, їх основні ознаки, структура, зміст.
2. Предмет, завдання, структура, значення трудового права України.

Задача 1.

Унаслідок важкої хвороби найманий працівник приватної фірми більше 100 днів знаходився на лікарняному. На 120-й день під час перебування в лікарні він отримав звістку про те, що його звільнено з роботи у зв'язку з хворобою протягом чотирьох місяців. Громадянин вирішив захистити своє право в суді, але звернутися до суду, на його думку, для нього було неможливим через відсутність коштів на оплату послуг адвоката, оскільки всі гроші він витратив на лікування.

Які умови надання безоплатної правової допомоги?

Чи може правова допомога надаватися особою, яка не має статусу адвоката?

Задача 2.

Слюсар Заруба повертаючись до дому після закінчення робочого дня

помітив, що в одному із приватних будинків горить дах. Він не роздумуючи переліз через паркан та став кликати на допомогу. Зрозумівши, що його ніхто не чує і не бачить він розбив скло та забрався до будівлі.

Після того, як пожежу вдалося приборкати, Заруба пояснив, що забрався до будівлі з метою допомогти людям, які могли знаходитися в будівлі, але він нікого не виявив, тому став спасати майно, викидаючи його в розбите вікно.

Після огляду речей, що викинув на вулицю Заруба, виявилося, що всі вони є непридатними для подальшого використання, оскільки були пошкоджені від ударів об землю.

Власники будівлі зажадали від Заруби компенсації за пошкоджене майно, а Заруба в свою чергу також звернувся з вимогою компенсувати йому лікування та матеріальні збитки, оскільки він пошкодив руку, коли розбивав вікно та порвав нову кожану куртку.

Зробіть юридичний аналіз ситуації та вирішіть справу згідно з діючим законодавством.

ВАРІАНТ № 6

1. Правопорушення: поняття, елементи, класифікація.
2. Поняття, зміст, види, форми трудового договору та порядок його укладання.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про тимчасове переведення працівника (працівників) на іншу роботу в разі простою.

2. Складіть наказ про звільнення працівника засудженого за вчинення злочину. При оформленні на роботу Хоменка як головного технолога директор підприємства зажадав від нього наступні документи: трудову книжку, паспорт, диплом про освіту, довідку про стан здоров'я, довідку з місця проживання й характеристику з попереднього місця роботи. 20 липня за усним наказом директора Хоменко приступив до роботи. Наказ про його прийом на роботу був виданий 1 серпня, відповідно і заробітна плата була нарахована з моменту видання зазначеного наказу.

Зробіть юридичний аналіз ситуації відповідно до норм чинного трудового законодавства. Визначите правомірність витребування всіх зазначених документів при прийомі на роботу Хоменка. З якого моменту в даній ситуації виникли трудові правовідносини? З урахуванням правового статусу працівника, зокрема, його прав у сфері оплати праці, проаналізуйте дії роботодавця на предмет відповідності чинному законодавству про працю.

ВАРІАНТ № 7

1. Система суб'єктів трудового права, їх правовий статус.
2. Поняття права і його властивості. Право в системі нормативного соціального регулювання.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про переведення працівника на легшу роботу
2. Складіть наказ про звільнення працівника як такого, що не витримав випробування.
3. Слюсар інструментального цеху ПАТ «Еталон» Ющенко подав заяву про звільнення за власним бажанням, а через два тижні звернувся за отриманням трудової книжки. У відділі кадрів його сповістили про те, що звільнення може бути здійснене лише тоді, коли він повністю погасить всю суму шкоди, завданої підприємству внаслідок зіпсування станка при використанні його в особистих інтересах. Ющенко не погоджувався з цим, бо не виплаченою залишалася ще значна сума й він не міг виплатити її у короткі строки. На наступний день Ющенко не вийшов на роботу і був звільнений за прогул на підставі п.4 ст. 40 КЗпП України. Ющенко звернувся до суду.

Проаналізуйте юридичні факти на предмет відповідності законодавству про працю дій керівника ПАТ "Еталон" щодо звільнення Ющенко. Вкажіть до якого суду і яку саме заяву подає суб'єкт індивідуального трудового спору.

ВАРІАНТ № 8

1. Норми права, їх класифікація і структура. Юридичні та інші соціальні норми.
2. Колективний договір і колективні угоди: поняття, сторони, зміст.

Порядок укладання.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про переміщення працівника.

2. Громадянин Голуб відправив на відпочинок свою дружину, але через декілька днів вона йому зателефонувала і повідомила, що знаходиться в лікарні і їй терміново потрібні гроші на лікування, кошти які вона мала з собою вже витратила.

Голуб не гаючи час звернувся до сусіда з проханням зайняти йому досить велику суму грошей, оскільки знав, що сусід нещодавно продав власний автомобіль. Сусід погодився дати Голубу гроші, але не в займи, а запропонував купити в Голуба його новий телевізор, комп'ютер і ще деяку техніку за ціною значно нижчою. Голуб погодився.

Через два місяці, після одужання дружини, Голуб знову звернувся до сусіда з проханням повернути йому техніку за ті кошти, які сусід йому сплатив. Сусід відмовився повертати техніку і брати гроші, сказав, що телевізор взагалі зламався.

Зробіть юридичний аналіз ситуації та надайте рішення.

3. Петренко уклала з роботодавцем трудовий договір строком на п'ять років. Через три роки вона подала заяву про звільнення у зв'язку з виходом на пенсію. Директор підприємства відмовив їй у звільненні, пояснюючи це тим, що Петренко повинна працювати до закінчення строку трудового договору. Петренко через 14 днів після подання заяви не вийшла на роботу. Директор видав наказ про звільнення Петренко за прогул. Вважаючи звільнення незаконним, Петренко вирішила звернутися до суду.

Враховуючи правовий статус працівника, зокрема, його право на звільнення за власним бажанням, дайте юридичну оцінку вимозі працівника та діям роботодавця. До якого органу судової влади слід звернутися Петренко? Яким, на Вашу думку, буде рішення суду?

ВАРІАНТ № 9

1. Екологічна безпека

2. Підстави виникнення і припинення зобов'язань.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника

2. Складіть наказ про звільнення працівника у зв'язку з виявленою невідповідністю працівника виконуваній роботі внаслідок стану здоров'я, що перешкоджає продовженню даної роботи.

3. Громадянин, не маючи прямого відношення до заводу «Арсенал», в обідню перерву зайшов в один із його цехів і, виготовляючи для себе деталь, зіпсував токарний верстат, завдавши заводу матеріальних збитків.

Визначте, чи скоєно правопорушення, а також хто буде притягнутий до юридичної відповідальності.

ВАРІАНТ № 10

1. Поняття, види і форма правочинів.

2. Склад злочину.

Вирішення практичних завдань:

1. Складіть наказ про притягнення працівника до матеріальної відповідальності.

2. У громадянина Сергієнко старший син вирішив займатися грою на баяні. Батько підтримав бажання хлопця і вирішив подарувати йому музикальний інструмент, він знайшов повідомлення в Інтернеті про продаж баяну та перерахував кошти за інструмент, а коли приїхав його забирати, то власник баяну виніс інструмент, дістав його із футляра і віддав Сергієнко.

Сергієнко потребував віддати і футляр до баяна, але попередній господар відмовився, пославшись на те, що за футляр потрібно додатково сплатити кошти.

Зробіть юридичний аналіз та вирішіть ситуацію.

3. Геращенко був звільнений з роботи за п.3 ст.40 КЗпП України за систематичне невиконання покладених на нього трудових обов'язків (за два

спізнення на протязі року перед звільненням). Геращенко звернувся до суду з позовом про поновлення його на попередньому місці роботи і виплату заробітної плати за час вимушеного прогулу. Він вважав, що дії роботодавця, пов'язані з його звільненням, є неправомірними, тому що роботодавець не узгодив питання звільнення із профспілковим органом.

Проаналізуйте юридичні факти на предмет відповідності законодавству дій роботодавця щодо звільнення Геращенко. Розкрийте порядок розірвання трудового договору за п. 3 ст. 40 КЗпП України. Дайте характеристику правового статусу профспілкового органу як суб'єкта трудового права.

6. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Принципи і види контролю знань студентів

Знання студентів – важливий об'єктивний показник ефективності й результативності всього навчального процесу, тому їх перевірка повинна носити систематичний і комплексний характер, здійснюватися в межах єдиної системи контролю за успішністю студентів.

Контроль знань є невід'ємною складовою навчального процесу і являє собою організацію зворотного зв'язку як засобу управління навчально-виховним процесом. Показники результатів контролю знань студентів відображають ступінь опанування змісту навчальної програми, рівень засвоєння матеріалу, якість отриманих знань, а також є основою для прийняття рішення щодо переведення студента на наступний рік навчання, призначення стипендії, випуск з вузу та видачу диплому. За результатами контролю оцінюється робота як окремого студента, так і академічної групи, курсу, факультету в цілому, а також робота викладацького складу.

Перевірка й оцінка знань студентів, що вивчають правознавство, повинні відображати рівень засвоєння знань та стимулювати студентів до досягнення нових успіхів. За умови правильної організації контроль знань

служує навчальним, виховним, організаційним, методичним та іншим цілям.

Контроль знань з правознавства будується на таких *основних принципах*:

- систематичність та плановість проведення контролю (перевірка і оцінювання знань повинні проводитися систематично, планово, у нерозривному зв'язку з усім процесом навчання; послідовно з поступовим ускладненням завдань, змісту і методики);

- недопущення розбіжностей між завданнями, що виносяться на контроль, та змістом програми дисципліни (всі завдання розробляються виключно в межах програмного матеріалу, хоча і не повинні дублювати назви програмних питань);

- об'єктивність та прозорість контролю (диференціація оцінок здійснюється за об'єктивними заздалегідь визначеними критеріями; інформація про всі форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни; оцінка знань студента повинна відповідати дійсній якості і кількості засвоєних знань, вмінь і навичок);

- забезпечення умов для належної підготовки до контрольних заходів, що досягається шляхом чіткого їх розмежування за змістом і у часі;

- забезпечення умов для всебічного розкриття індивідуальних здібностей кожного окремого студента, розвитку його творчого мислення (завдання для поточного та підсумкового контролю формулюються з урахуванням комплексного, творчого підходу).

Відповідно до «Порядку оцінювання знань студентів» – оцінювання знань студентів з правознавства здійснюється на основі результатів:

- 1) поточного контролю знань;
- 2) підсумкового контролю знань.

Завданням поточного контролю знань студентів з правознавства є перевірка рівня розуміння та засвоєння ними програмного матеріалу за модулями і темами, наявності умінь та навичок самостійно опрацьовувати літературу з дисципліни, здатності осмислити зміст теми чи окремого питання з правознавства, вміння усно чи письмово представити матеріал з курсу на

належному рівні.

Завданням підсумкового контролю знань студентів з правознавства є перевірка рівня розуміння та засвоєння програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між нормами різних галузей права, здатності творчо використовувати отримані знання, вміння сформулювати власну думку щодо певної правової проблеми.

Оцінювання знань студентів з правознавства здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань.

6.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів денної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

№ п/п	Об'єкти контролю	Кількість балів	Результат
1.	<i>Оцінка поточної роботи в семестрі, в т.ч.:</i>	<i>від 0 до 40 балів в т.ч.:</i>	набрані бали зараховуються до підсумкової оцінки
2	за систематичність та активність роботи на семінарах та практичних заняттях	до 20 балів	
3	за виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів	
4	<i>Оцінка письмової екзаменаційної роботи</i>	<i>від 0 до 60 балів</i>	проходження підсумкового контролю знань й одержання підсумкової оцінки

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни «Правознавство», і в терміни, встановлені навчальним планом. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів роботи відповідно до розподілу балів, які отримують студенти:

Поточний контроль							
Пр 1	Пр 2	Пр 3	Пр 4	Пр 5	Пр 6	Пр 7	Пр8
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Примітка: ,Пр2, Пр3 і т.д практичні роботи

Поточний контроль								Екз. робо та	Максим альний бал, що повинен набрати студент
C.1	C.2	C.3	C.4	C.5	C.6	C.7	C.8		
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	60	100

Примітка: ,C.2, C.3 і т.д семінар

6.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

№ п/п	Об'єкти контролю	Кількість балів	Результат
1.	<i>Оцінка поточної роботи в семестрі</i>	<i>від 0 до 40 балів</i>	набрані бали зараховуються до підсумкової оцінки
2.	<i>Оцінка письмової роботи</i>	<i>від 0 до 60 балів</i>	проходження підсумкового контролю знань й одержання підсумкової оцінки

Для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі
екзамену, розподіл балів відбувається наступним чином:

Поточний контроль	
C. 1	C.2
10	10

Поточний контроль		Екз. робота	Максимальний бал, що повинен набрати студент
Пр. 1	Пр. 2		
10	10	60	100

6.4. Організація поточного контролю знань студентів

Поточний контроль знань студента є невід'ємною частиною всього
навчального процесу і засобом виявлення ступеню засвоєння студентом

програмного матеріалу.

Поточний контроль роботи студента на протязі семестру повинен:

- допомагати студентові в організації його роботи;
- привчати студента до систематичного опрацювання матеріалу і підготовки до сприйняття наступних тем з програми дисципліни;
- виявити ступінь відповідальності студента та його ставлення до роботи, причини, що перешкоджають виконувати навчальну програму;
- стимулювати активність та інтерес студента у вивченні дисципліни;
- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття студентом матеріалу, який вивчається;
- визначити недоліки та прогалини у знаннях та шляхи їх усунення;
- виявити рівень опанування навичками самостійної роботи.

I. Поточний контроль знань студентів денної форм навчання здійснюється протягом семестру в ході аудиторних занять по питаннях, винесених для обговорення, та тих, що рекомендовані для самостійного вивчення.

Отже, *об'єктами поточного контролю знань студентів денної форм навчання є:*

1) систематичність та активність роботи на практичних заняттях, зокрема, оцінці підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях та виступах на практичних заняттях;
- активність при обговоренні питань, що винесені на практичних заняття (у тому числі доповнення до виступів, уточнення та виправлення озвучених відповідей інших студентів);

- результати експрес-опитування;
- відповіді на практичні завдання;

2) виконання самостійних завдань, при цьому оцінюванню підлягають:

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- підготовка до практичних завдань;

- виконання індивідуальних завдань (підготовка рефератів, вирішення практичних завдань, тестів тощо);
- підготовка конспекту відповідної теми.

Максимальна кількість балів, які може набрати студент за результатами поточної роботи з підсумковим контролем у формі екзамену, – 40, у тому числі:

- 1) за систематичність та активність роботи на семінарах та практичних заняттях – до 20 балів;
- 2) за виконання самостійних завдань – до 20 балів.

II. Організація та оцінювання самостійної роботи студентів.

Вся необхідна інформація щодо організації самостійної роботи з правознавства – обов’язкові та вибіркові завдання, терміни їх виконання, кількість балів за кожний вид робіт, час проведення консультацій тощо – доводиться до відома студентів, що починають вивчати дисципліну, на першому занятті.

Всі завдання самостійної роботи студентів з правознавства поділяються на обов’язкові та вибіркові. До перших належать завдання, які всі студенти повинні виконати обов’язково під час опанування даної дисципліни, до других – альтернативні завдання, серед яких кожен студент може вибрати завдання на власний розсуд з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Одержавши інформацію про всі форми організації самостійної роботи з правознавства, обов’язкові і вибіркові завдання та максимальну кількість балів, які можна набрати за їх виконання, студенти визначаються щодо вибіркової складової своєї самостійної роботи, виконують завдання і відповідно до вказаних термінів звітують викладачу про їх виконання.

Оцінюючи якість виконання самостійних завдань, викладач звертає увагу на рівень знань, продемонстрований у відповідях на питання для самостійного опрацювання, на те, наскільки студент вільно викладає матеріал в усній формі, чи може вирішити тестове або інше практичне завдання, захистити реферат тощо. При цьому самостійна робота оцінюється лише за умови

наявності конспекту відповідної теми.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, проставляються викладачем в Журналі обліку поточної успішності студентів. Підсумкова кількість балів, набрана студентами за виконання завдань з самостійної роботи, є однією з складових поточної успішності студентів з правознавства і при виставленні загальної кількості балів за поточну успішність сумується з балами, одержаними за виконання інших видів поточної навчальної роботи.

Контроль за виконанням самостійних завдань відбувається під час практичних занять та під час здійснення індивідуально-консультативної роботи. Остання проводиться відповідно до графіка, складеного кафедрою.

Критерії оцінювання знань студентів.

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінки відповіді
Теоретичні питання	Максимальна кількість балів	Студент виявив вільну орієнтацію в програмі навчальної дисципліни, знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів, знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей, знання основних понять і категорій, спроможність давати правильні їх тлумачення, логічно і граматично правильно викладати думки.
	0 балів	Студент не відповів на поставлені запитання, або відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання, або допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента, або їх безсистемність та поверховість, не вміння сформулювати думку та викласти її, незнання загальних положень програми дисципліни.

Практичні завдання	Максимальна кількість балів	Студент правильно вирішив ситуацію на основі діючого законодавства, вірно обґрунтував рішення з посиланням на конкретні норми законодавчих актів, логічно і послідовно аргументує і викладає свою точку зору.
	0 балів	Студент не вирішив ситуації, або вирішив її невірно, або неправильно обґрунтовує своє рішення, або неспроможний його аргументувати.
Тестові завдання	5 балів (зараховано)	Студент вирішив більшість тестових завдань абсолютно правильно і повно.
	0 балів (не зараховано)	Студент не вирішив більше половини тестових завдань або вирішив не вірно, або відповідь на них є неповною.

Підсумкова семестрова оцінка з дисципліни виставляється на підставі сумарної кількості балів, які набрав студент відповідно до таблиці «Шкала оцінювання».

Шкала оцінювання для іспиту

За 100-бальною шкалою	Для екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ СКЛАДАННІ ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОЗНАВСТВО»

Відповідаючи на білет, студент повинен показати знання програми навчального матеріалу, уміння пояснювати основні поняття, виділяти їх спільні і відмінні риси, порівнювати та аналізувати різні точки зору з проблемних питань, ясно викладати думки з поставлених питань.

Структура білету складається із трьох питань. Максимальна кількість балів за кожне питання оцінюється в 20 балів.

З метою якісної оцінки рівня знань студента при складанні іспиту з навчальної дисципліни «Правознавство» використовуються «Критерії оцінки рівня знань студентів», які містять основні вимоги до оцінки, а саме:

Максимальну кількість балів отримує студент, якщо він:

- грамотна, повно, обґрунтовано, з посиланням на діючі нормативно-правові акти, розкрив зміст питання;
- показав глибокі і повні знання питання;
- вільно володіє матеріалом;
- уміє аргументовано викладати сутність питань і застосовувати набуті теоретичні правові знання при розв'язанні практичних завдань.

10 балів отримує студент, якщо він:

- засвоїв матеріал курсу;
- уміє аргументовано викладати сутність питань і застосовувати правові знання для правильної оцінки конкретних ситуацій;
- але не повно відповів на питання або допустив несуттєві помилки.

5 балів отримує студент, якщо він:

- відповів на питання часткового, без належного посилання на законодавство;
- допустив суттєві помилки;
- нездатний правильно застосовувати правові знання для оцінки конкретних ситуацій.

Оцінку **«незадовільно»** отримує студент, який:

- не розкрив зміст запропонованих питань або допустив суттєві помилки, пов'язані з недостатнім знанням матеріалу курсу;
- не володіє нормативним матеріалом, юридичною термінологією;
- відповідь носить безсистемний характер.

7 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ОХОПЛЮЮТЬ ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

1. Виникнення держави і права
2. Основні теорії походження держави
3. Поняття і ознаки держави
4. Механізм держави. Органи державної влади
5. Функції держави
6. Форма держави
7. Громадянське суспільство і правова держава
8. Поняття і ознаки права
9. Джерела(форми) права: поняття і види
10. Загальна характеристика основних галузей права України
11. Систематизація нормативно-правових актів, її цілі і види
12. Поняття, ознаки і види норм права
13. Структура норми права
14. Правові системи(сім'ї)
15. Правовідносини: поняття, ознаки і види
16. Юридичні факти: поняття, значення і класифікація
17. Правопорушення: поняття та ознаки
18. Юридична відповідальність: поняття, ознаки та види
19. Конституція України - Основний Закон суспільства і держави. Функції

Конституції України

20. Конституційний лад України і його принципи
21. Конституційні права, свободи, обов'язки людини і громадянина
22. Політичний режим і територіальний устрій України
23. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України
24. Правовий статус Президента України
25. Правовий статус Кабінету Міністрів України
26. Загальна характеристика судової влади в Україні. Система судових органів України

27. Інститут громадянства України
28. Набуття і припинення громадянства України
29. Поняття управління. Види управління
30. Державне управління і його принципи
31. Поняття, предмет, метод та структура адміністративного права
32. Адміністративно-правові відносини. Джерела адміністративного права
33. Адміністративна відповідальність
34. Види адміністративного стягнення. Принципи накладення адміністративного стягнення
35. Поняття державної служби і її принципи
36. Поняття державного службовця. Класифікація і види державних службовців
37. Шлюб і умови його укладення
38. Державна реєстрація шлюбу
39. Припинення шлюбу
40. Шлюбний договір
41. Особисті немайнові права і обов'язки батьків
42. Майнові права і обов'язки батьків і дітей
43. Загальна характеристика екологічного права
44. Екологічна безпека
45. Об'єкти державної охорони навколишнього природного середовища
46. Поняття і види природокористування, вимоги до природокористування
47. Відповідальність за порушення екологічного законодавства
48. Поняття, принципи і суб'єкти підприємницької діяльності
49. Загальна характеристика цивільного права України
50. Цивільно-правові відносини
51. Фізична особа як суб'єкт цивільного права
52. Юридична особа як суб'єкт цивільного права. Види юридичних осіб

53. Об'єкти цивільних прав

54. Особисті немайнові права фізичної особи

55. Поняття, види і форма правочинів

56. Умови дійсності і недійсності правочинів

57. Речові права фізичних і юридичних осіб

58. Право власності і його зміст. Форми права власності

59. Цивільно-правовий захист права власності

60. Поняття і види зобов'язань

61. Підстави виникнення і припинення зобов'язань

62. Поняття і види цивільно-правових договорів

63. Поняття і характеристика договору купівлі-продажу, договору дарування

64. Поняття спадкоємства. Спадкоємство по заповіту і згідно із законом

65. Черги спадкоємців згідно із законом. Право на обов'язкову частку в спадку

66. Поняття, основа і особливості цивільно-правової відповідальності

67. Загальна характеристика трудового законодавства України

68. Поняття, сторони, зміст і види трудового договору

69. Трудові правовідносини

70. Колективний договір

71. Умови і порядок прийому на роботу

72. Підстави припинення трудового договору

73. Порядок припинення трудового договору за ініціативою працівника

74. Порядок припинення трудового договору за ініціативою власника або уповноваженого їм органу

75. Робочий час і його види

76. Поняття і види часу відпочинку

77. Оплата праці

78. Трудова дисципліна. Правила внутрішнього трудового розпорядку

79. Матеріальна відповідальність працівників

- 80. Індивідуальні трудові спори
- 81. Колективні трудові спори
- 82. Загальна характеристика кримінального права України
- 83. Поняття і ознаки кримінального правопорушення. Класифікація злочинів
- 84. Стадії скоєння кримінального правопорушення
- 85. Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності
- 86. Склад кримінального правопорушення
- 87. Кримінальне покарання і його види

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова навчальна література :

1. Актуальні проблеми конституційного права України / уклад. А. Олійник. – К. : ЦНЛ, 2017. – 554 с.
2. Болотіна, Н.Б. Трудове право України : підручник / Н.Б. Болотіна. – К. : Знання, 2008. – 860 с.
3. Ващишин, М.Я. Конституційні засади формування та збереження національної екомережі / М.Я. Ващишин // Право і суспільство. – 2016. – № 4. – С. 77-83.
4. Гультай, М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного права : курс лекцій / М. Гультай. – К. : ЦНЛ, 2019. – 270 с.
5. Гусарєва, С.Д. Теорія держави та права : навч. посіб. / С.Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. – К. : НАВС ; Освіта України, 2017. – 320 с.
6. Конституційне право України : навч. посіб. для підготовки до іспитів / уклад. І. Тетарчук, Т. Дяків. – К. : ЦНЛ, 2019. – 218 с.
7. Костюченко, Я. Модель інституційного забезпечення реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС / Я. Костюченко // Підприємництво, господарство і право. – 2020. – №1. – С. 133-137.
8. Макушев, П.В. Теорія правозастосування : навч. посіб. / П.В. Макушев, А.В. Хрідочкін. – Дніпро : Гельветика, 2018. – 360 с.

9. Правознавство : навч. посіб. для студентів педагог. спец. / [кол. авт. ; за ред. Д.В. Каменського, В.О. Мирошніченка]. – К. : ЦУЛ, 2018. – 288 с.
10. Правознавство / [за ред. О.В. Дзера]. – 12-те вид. – К. : Юрінком Інтер, 2019. – 632 с.
11. Правознавство : підручник / А.І. Берлач та ін. – 2-е вид., допов. – К. : Правова єдність, 2009. – 790 с.
12. Правознавство : практикум / С.В. Дрожжина, І.В. Шульженко, О.О. Одінцева та ін. – Львів : Магнолія-2006, 2015. – 324 с.
13. Прокопенко, В.І. Трудове право України : підручник / В.І. Прокопенко. – Харків : Консул, 2009. – 480 с.
14. Речицький, В.В. Конституціоналізм. Коротка версія. Читанка з конституціоналізму для зацікавлених / В.В. Речицький. – Харків : Харків. правозахисна група ; Права людини, 2014. – 264 с.
15. Сухонос, В.В. Теорія держави і права : навч. посіб. / В.В. Сухонос. – Суми : Унів. кн., 2020. – 536 с.
16. Федоренко, В. Конституційне право України : підручник / В. Федоренко. – К. : Ліра-К, 2016. – 616 с.
17. Фрицький, Ю. Конституційне право України : підручник / Ю. Фрицький. – К. : УН-Т «Україна», 2018. – 221 с.
18. Щербина, В.І. Трудове право України : підручник / В.І. Щербина. – К. : Істина, 2008. – 384 с.

Зразок оформлення титульної сторінки

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУК УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГІРНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА**

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

**з дисципліни «Правознавство»,
варіант 10**

Виконала студентка групи
ЕПР-20
заочної форми навчання
Петренко В.А.

Керівник:
Грудницький В.М.,
к.ю.н., доцент, доцент
кафедри історії і права

Покровськ – 2020

Методичні рекомендації для проведення семінарських і практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Правознавство»
для студентів усіх спеціальностей

Укладач: Грудницький Василь Миколайович